

De Drie Goddelijke Deugden

Ravels Weelde Poppel

Tijdschrift van Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw

Jaargang 25, nr: 97: September 2020

Inhoud

Voorwoord.....	1
Lief en leed	2
De bebossing van de heidevelden rondom Poppel	2
Cecile Dreesmann, beroemde inwonster van Poppel	21

Lidmaatschap

Voor 20 euro bent u lid van onze Heemkunde- en Erfgoedvereniging.

Erelid kunt u zijn voor een jaarbijdrage vanaf 30 euro.

(Onze vereniging kent enkel het systeem van gezinslidmaatschap.)

U ontvangt 4 x per jaar een nummer van tijdschrift “De Drie Goddelijke Deugden”.

Tevens kan er aan de meeste activiteiten van onze vereniging gratis worden deelgenomen.

Opzegging van het lidmaatschap kan jaarlijks kenbaar gemaakt worden voor 1 december.

Voorradige publicaties

Steeds op aanvraag te bekomen. Zie contactgegevens.

Afbeeldingen voorblad: Vond 48 Poppel, een boerderij met een lange geschiedenis

Afbeelding achterblad: Schapen grazen op Molenheide.

Voorwoord

Met het nummer van september 2020 zijn we begonnen met de 25ste jaargang van ons tijdschrift 'De Drie Goddelijke Deugden'. Dit had een jubileumjaar kunnen worden maar de huidige onzekerheden steken er een stokje voor. Voor koning Filip had het ook een geweldig jaar moeten zijn omwille van zijn zestigste verjaardag. Maar wat heeft de man tot hiertoe gehad? Juist, de slabakkende regeringsvorming en de pandemie die over zijn verjaardag wel een heel donkere schaduw hebben gelegd.

Hoe lang de pandemie de wereld nog zal rondtrekken weet geen enkele expert. Zullen we er tussen dit en twee jaar van verlost zijn of gaat het virus een blijvertje worden zoals het verkoudheidsvirus?

Vanuit het gezondheidsoogpunt heeft ons bestuur tot op heden de juiste inschattingen gemaakt en de juiste beslissingen genomen. Dit hield in dat we voor het museum en de activiteiten alles hebben stilgelegd voor dit jaar. Er is één lichtpuntje: als alles meezit zullen we in oktober met een buitenactiviteit deelnemen aan de Nacht van het Kempens Erfgoed (zie bijlage).

De normale dagelijkse werkzaamheden van het bestuur en het archief gaan gewoon verder met de nodige maatregelen aangaande COVID-19. Het coronavirus geeft ons de tijd en de opportuniteit om meer aandacht te besteden aan de archiefwerkzaamheden. Momenteel zijn we het kerkarchief van de Sint-Servatius parochie aan het inventariseren en kunnen we binnenkort beginnen met de inventarisatie van de twee parochies uit Weelde (Sint-Jan en Sint-Michiel). Eerder hebben we al de parochiearchieven van Weelde-Station en Ravels-Eel geïnventariseerd. De aansturing voor de zes Ravelse parochies is in handen van het Centraal Kerkbestuur van Ravels onder voorzitterschap van Frans Verhoeven. Dit alles gebeurt als voorbereiding op de 'eenmaking' van de parochies in Ravels en bij uitbreiding Baarle-Hertog en Arendonk (totaal van 9 parochies). Deze Pastorale Eenheid heeft tot onze grote fierheid de naam gekregen: 'Heilige Nicolaas van Poppel'.

Wat betreft de activiteiten voor 2021 is er tot hiertoe de planning van de daguitstap die ongeveer hetzelfde zal zijn als die van dit jaar. We zullen deze waarschijnlijk kunnen laten doorgaan als we ons houden aan de coronamaatregelen en er geen lockdown zal zijn. Mogelijk zal de deelnemersgroep beperkt zijn en zal de uitstap niet gepaard gaan met de normale geplogenheden. Hoofdzak blijft dat we twee culturele/museale hoogtepunten kunnen bezoeken.

Luc Andries, voorzitter

Lief en leed

Graag feliciteren wij met hun diamanten bruiloft (60 jaar):

Rik en Jeanne Jansens-Pelkmans op 7 juli 2020

Onze deelneming betuigen wij bij het overlijden van:

Maria Jansens, weduwe van Jef Lavrijssen, overleden te Beerse op 10 juli 2020

Jos Roos, weduwnaar van Jeanne Jansens, overleden te Oud-Turnhout op 8 mei 2020

(Wegens de privacywetgeving en de daarbij horende GDPR-regelgeving kunnen wij enkel nog publiceren wat ons wordt toevertrouwd. Daarom verzoeken wij u ons de aankondigingen door te sturen per e-mail: voorzitter@nicolaus-poppelius.be of briefje aan: Nicolaus Poppelius, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel)

De bebossing van de heidevelden rondom Poppel

Luc Andries

In de toponiemen en/of straatnamen zien wij, als hedendaagse mens, tegenstrijdigheden. Denken we bijvoorbeeld aan straatnamen die eindigen op ‘-dijk’. Een dijk verwachten we bij rivieren en niet bij ons in de droge zanderige Kempen. Toch waren het hoger gelegen wegen die ervoor zorgden dat men min of meer droog tussen de landerijen, moerassen en vennen door naar de volgende gemeente of gehucht kon reizen. Zo gebruiken we de toponiemen Aarle-, Klotkuil- en Molenheide nog steeds alhoewel er daar van heide niet veel te bespeuren valt. Tot ruim honderd jaar geleden lag er in Poppel van zuidwest naar noordoost ‘bruyère’ of woeste heidegronden omheen de dorpskom en zijn vruchtbare alluviale gebieden. Waarom en hoe dat is veranderd in bossen, weilanden en akkers zullen we hierna trachten te ontrafelen.

Tussen de middeleeuwen en halverwege de 18de eeuw is de Kempische populatie niet gegroeid. Dit was vooral te wijten aan de barre levensomstandigheden op de arme heidegronden en eenzijdige voeding en ziektes die vaak gezinnen decimeerden. Het is pas op het einde van de 18de eeuw dat er een toename is van de bevolking die we te danken hebben aan de Oostenrijkse keizerin Maria Theresia. Zij stimuleerde en ordonneerde dat de heidegronden of ‘bruyères’ moesten ontgonnen worden ter ontwikkeling van de bevolking en hun levensomstandigheden.

Ferrariskaart met legende (18de eeuw, bron: Geopunt Vlaanderen)

Als we de Ferrariskaart bekijken, zien we rond de dorpskern van Poppel medio 18de eeuw veel heidegronden (zandkleurig) en weinig groene landbouwoppervlakte. Deze zijn vooral gesitueerd langs de Aa en de gehuchten Aarle-Maarle. Reeds op 15 augustus 1755 was Karel Van Lotharingen er zich van bewust dat in Henegouwen een inventaris moest opgemaakt worden van de heidegronden, moerassen, weilanden, enzoverder. Op 25 februari 1762 ordonneert keizerin Maria Theresia dat degenen die in de provincie Henegouwen een stuk heide kopen en ontwikkelen tot landbouwgrond vrijgesteld worden van belastingen gedurende 10 jaren en van tienden de eerste 20 jaren.

Op 25 juni 1772 vaardigt Maria Theresia een decreet uit voor de gemeenten van de provincie Brabant dat zij hun ongecultiveerde gronden moeten verkopen aan schattingsprijs. De nieuwe ondernemende eigenaars krijgen vrijstellingen zoals in Henegouwen voor de gronden die ze ontwikkelen. De heide verdween beetje bij beetje en mastbossen kwamen in de plaats. Het werd de eeuw van de dichte donkere Kempische bossen. Daarnaast trachtte men de heide om te vormen in weiden en vruchtbaar land. Tijdens de heerschappij van hertog Silva Tarouca werd, op voorstel van zijn rentmeester Van Gastel, begonnen met de ontginning van de heide in onze gemeenten. De sleutel tot succes was bemesting. Naar het einde van de 18de eeuw toe zien we de meeste grootgrondbezitters (privé en abdijen) de heidegronden ontginnen tot weilanden en bossen.

Na deze periode komt de Franse en Nederlandse tijd. Tijdens deze laatste kennen we de experimenten met de Rijksweldadigheidskolonies te Wortel en Merksplas en de landbouwgevangenis kolonie te Merksplas-Rijkevorsel.

Atlas der Buurtwegen (1841, bron: geopunt Vlaanderen)

Vanaf 1842 worden de kolonies verder ontwikkeld volgens het Nederlands systeem. In 1843 wordt er door de Belgische overheid ernstig gedacht over de cultivering van 500.000 hectaren onbewerkte gronden in de Ardennen, Condroz en Kempen. Tussen 1845 en 1850 wordt de heidegrond in de provincie Antwerpen driemaal duurder. Bij de gemeenten ontstaat de vrees om de ruwe gronden te moeten verkopen. Veel gemeenten besluiten om deze gronden te bebossen voor productiehout.

Kaart van Vandermaelen omstreeks 1850 (bron: Geopunt Vlaanderen.be)

Omwille van de hongersnood in Vlaanderen van 1846 rijst in 1846-1847 het plan om arme landbouwers uit de beide Vlaanderen naar de Kempen te brengen. Zij zouden de woeste gronden exploiteren.

In België kwam er in 1847 een wet die de gemeenten verplichtte om gemene woeste gronden (gemeynt en heidegronden) te ontginnen of te verkopen. Veel onbewerkt gebleven heidegrond werd vanaf het einde van de 19de eeuw bebost met sparren voor mijnhout in de steenkoolmijnen. Het waren productiebossen die kapitaalkrachtige mensen of verenigingen opzetten als een investering op ongeveer 20 à 40 jaren. Dit grootgrondbezit dat over honderden hectaren ging, werd mede veroorzaakt door de verkoop van grote loten grond waar de gewone man met zijn spaarcentjes niet tegen opgewassen was. Het grootgrondbezit was enkel voor een bepaalde klasse en is in sommige Belgische regionen nog merk- en voelbaar.

Vanuit dit asociaal aspect waren er veel Belgische gemeenten die weigerden te verkopen. Het was voor de armen belangrijk dat de gemeentelijke woeste gronden gerespecteerd werden omdat zij daardoor in hun levensonderhoud konden voorzien (schapen, mest, strooisel, plaggen, turf, veen, enzoverder...).

Op 24 maart 1847 staat de Belgische Staat de oprichting toe van een naamloze vennootschap te Postel met een maximumkapitaal van 20 miljoen franken en als algemeen doel de ontginning van de Kempen. Te Postel zelf lag er ongeveer 4500 ha woeste gronden.

De wet van 25 maart 1847, die verdedigd wordt door de gedeputeerden uit de Kempen, kan de gemeenten verplichten om de onontgonnen gronden te verkopen. De koper wordt verplicht om de gronden te ontwikkelen binnen een bepaalde termijn met straffe op eigendomsverlies en intresten. De gebouwen die men er opricht zullen vrijgesteld worden van belastingen gedurende 15 jaren.

Er ontstaat in het noordoosten van de provincie Antwerpen een eerste kolonie van ongeveer 100 hectare met arbeiders uit de beide Vlaanderen. In 1848 zien we de grote kolonies van Wortel en Merksplas ontstaan volgens Nederlandse en Engelse methoden. In het noorden van de provincie Limburg en op de grens met provincie Antwerpen (Arendonk en Mol) zien we de oprichting van de Wateringen. Er werden aftakkend van de grote kanalen in de Kempen, kanaaltjes en zijtakken gegraven met sluisjes om de nieuwe akkers te irrigeren.

Intermezzo van Harry De Kok zaliger

Het dagelijkse menu in de 19de-eeuwse Kempen was eenzijdig, maar voldoende voedzaam. Er was geen sprake van een eenzijdig aardappeldieet zoals in Ierland: "Het voedsel bestond meestendeels uit allerlei pap en brood, dat niet altijd den besten smaak had. Aardappelen werden geëten van September tot Paschen, waarna zij vervangen werden door erwten, dikke duiven- en paardsboonen, het voornaamste voedsel uit den tijd waarop de aardappelen nog onbekend waren." Omgerekend bestond het gemiddelde jaarmenu omstreeks 1850 uit 170 kg broodgranen, 300 kg aardappelen en 270 liter karnemelk, samen goed voor 2330 cal per dag. De extra's bestonden uit boekweitpap, groenten (bonen, kolen, erwten), en een weinig boter en vlees.

In het midden van de 19de eeuw bevonden de Turnhoutse Kempen zich nog letterlijk en figuurlijk aan de rand van het land. De enige toegangswegen van betekenis waren de steenwegen van Antwerpen naar Turnhout (1819), en de aftakking van Oostmalle naar Hoogstraten (1839). Deze gebrekkige ontsluiting bleef decennialang een doorn in het oog van de plaatselijke bestuurders: "Zonder steenwegen is allen handel onmogelijk alsook de uytbreyding van den landbouw: diensvolgens blijft ons slechts ellende en armoede te wachten." Bijna alle gezinnen bewerkten grond en hielden wat (klein)vee, de helft kon nog volledig van de landbouw overleven. Ondanks de weerbarstige gronden hadden de Kempense boeren in de jaren 1800-1850 heel wat vooruitgang geboekt in ontginning en productie. Dit gebeurde door een intensivering van de traditionele bedrijfsvoering, in de eerste plaats een betere bemesting. Het gemengde bedrijf combineerde graanbouw en de teelt van aardappelen. De veevoerders waren spurrie en rapen en het mest werd zorgvuldig verzameld in de potstallen en aangelengd. Drie op vier gezinnen had minstens een koe en ongeveer de helft mestte een varken vet. Dit maakte deel uit van een geïntegreerd maar precair systeem van gemengde landbouw op het familiebedrijf, het gebruik van gemeenschappelijke gronden en gebruiksrechten met interne ruilsystemen. De meeste bedrijven waren erg klein (minder dan vijf hectare).

De aardappel verscheen in de Kempen omstreeks het midden van de 18de eeuw. In het begin van de 19de eeuw werd 5% van het akkerland bebouwd met de aardappel, een halve eeuw later 10%.

De mare van het aardappelrot bereikte ook snel de Antwerpse Kempen. In een ongedateerde brief uit 1845 drukte het Hoogstraatse bestuur zijn ongerustheid uit over "den ellendigen toestand, waarin een groot aantal behoeftigen dezer gemeente door het mislukken van den aardappeloogst zich gedurende den aanstaende winter nooddoenig zullen bevinden." "Vooral de 'handwerkers' zouden het moeten ontgelden, omdat zij in den wintertijd bijna geene andere levensmiddelen hebben dan hunne gewonnene aardappelen, waarmee zij hun huisgezin drymaals daags voeden." In de eerste helft van de 19de eeuw kon de landbouw in de Noorderkempen haar eigen bevolking voeden, zij het dat de overschotten in een normaal jaar klein bleven.

Op 1 januari 1848 schreef het Turnhoutse 'Het Aenkondigingsblad' dat 'de schrikkelijke hongersnood genadig afgewend is.' De redenen hiervoor zijn hoger vermeld. Meer nog dan in Vlaanderen konden de Kempense inwoners in het midden van de 19de eeuw terugvallen op de vertrouwde rurale overlevingsmechanismen, met als centrale pijlers het eigen kleinbedrijf, een gemengde bedrijfsvoering, gemene gebruiksrechten en lokale ruilcircuits. Daarbij reageerden de lokale besturen op het nieuws van de aardappelrot op een snelle en alerte manier. De steunverlening werd verruimd en de subsidies aan de armentafels verhoogd, waardoor deze niet in moeilijkheden kwamen. Zoals te verwachten sloeg de voedselcrisis iets meer toe in de textieldorpen ten oosten van Turnhout. De kwijnende wolnijverheid bracht een veel grotere groep gezinnen in problemen. Een tyfusplaag hield zwaar huis in de winter van 1846 op 1847 maar gelukkig kwam de voedselbevoorrading en de hulpverlening niet in de problemen.

Niettemin legde de aardappelcrisis van de jaren 1840 ook een aantal structurele zwakheden van de Kempense 19de-eeuwse samenleving bloot. Meer dan een halve eeuw al kwamen de pijlers onder de boerenmaatschappij onder een steeds grotere druk te staan. Omstreeks 1850 moest in de Kempen al één op drie huishoudens overleven zonder een inkomen uit een eigen bedrijf, tegenover één op vier à vijf honderd jaar vroeger. Meer mensen dan ooit waren aangewezen op losse, onbeschermde arbeid, zeker in de dorpen met een traditie in de huisnijverheid. Daarenboven zaten in het midden van de 19de eeuw de reële lonen op een dieptepunt. Tegelijkertijd werd de laatste aanval ingezet op de gemene gronden en gebruiksrechten, die voor de armste delen van de bevolking nog altijd een onontbeerlijk deel van het inkomen garandeerden. Dit sluipende proces van sociale verzakking heeft op termijn de overlevingsmechanismen van de Kempense samenleving uitgehold. In de jaren 1840 was de oude rurale overlevingsstructuur echter nog veerkrachtig genoeg om de zware voedselcrisis op te vangen. De financiële hulp van de lokale besturen was echter onontbeerlijk, wat zonder twijfel nieuw was tegenover eerdere bevoorradingscrisissen. Dit wijst naar een nieuwe samenleving in wording, waarbij solidariteitsmechanismen niet meer informeel, maar via publieke instelling worden georganiseerd.

In 1880 kon men een eerste resultatenrekening voorleggen. De ontginning en bebossing in de provincies Antwerpen en Limburg hadden sedert 1847 netto ongeveer 35 miljoen franken opgebracht.

In 1888 wordt de '*Nederlandsche Heidemaatschappij*' opgericht met zetel in Utrecht. Hun gebied strekt zich uit tot tegen Poppel en Arendonk. Deze vereniging is wetenschappelijk sterk onderbouwd en zal zoals we nu weten een grote toekomst tegemoet gaan.

Volgens de statistieken van 1895 zijn er in de arrondissementen van Turnhout en Maaseik nog 47.000 hectaren niet ontgonnen op een totaal van 125.569 hectaren. Men heeft dus ongeveer 78.000 hectaren bewerkt.

De eerste experimenten met beer uit de stad Antwerpen geven in 1899 gunstige resultaten op proefvelden in Rijkervorsel. Rond 1900 publiceert Jan Sebrechts een 20 bladzijden tellende verhandeling: '*Dennenbouw in de Antwerpsche Kempen*'. Hij toont de weinig florissante toestand van de dennenbossen aan omdat er geen grondige studies gemaakt zijn van de grond en het gebrekkig onderhoud. Hij pleit voor een grondige voorbereiding van de percelen en de aanplanting.

In 1905 zien we een studie verschijnen van E. de Marneffe, Dr. A. Naets en Fr. Dubois: '*Rapport de la Commission chargée de l'étude de la Campine au point de vue forestier*'. In dit werk wordt een grondige studie gemaakt van de grond, het klimaat, de topografie, de hydrografie, de heidegronden en de bossen in de Kempen.

Conclusie: medio de 19de eeuw brengen sommige Europese landen zoals Nederland en Engeland woeste gronden tot ontwikkeling om de armoede en hongersnood in de steden een halt toe te roepen. Daartoe is men bereid om bevolkingsgroepen uit verarmde steden en gebieden te verplaatsen naar 'kolonies' op het platteland. In de Antwerpse en Limburgse Noorderkempen zijn er nog steeds exploitaties van deze dwingende beslissingen in functie. In onze drie dorpen (Ravels-Weelde-Poppel) was er niet zo direct een probleem met hongersnood en hebben de gemeenten de gemeenschappelijke gronden ('gemeynt': omvang van een of meerdere dorpen, soms om een dorp heen, soms juist tussen de dorpen met charter, ca. 1800 eigendom van de burgerlijke gemeente geworden, soms genaamd: aard) meer dan 50 jaren na de wetten van 1847 kunnen behouden voor de bevolking. Uiteindelijk is men begin de 20ste eeuw overstag gegaan en denken we bij ons bijvoorbeeld aan de toenmalige Staatsbossen te Ravels die nu Gewestbos Ravels heten en onder de Vlaamse Overheid vallen, de Pannenhoef te Poppel waar de eigenaar B. du Bus de Gisignies grond bijkocht van de gemeente Poppel in 1850. De gemeente Poppel kon niet langer aan 'opeisingen' blijven ontsnappen en startte met de exploitatie van de Molenheide, Klotkuilheide, Aarleheide en het Oude Heiveld vanaf begin 20ste eeuw.

Satellietfoto, Aarleheide, Klotkuilheide en Molenheide in 2000-2003 (bron: geopunt Vlaanderen)

Ontginning van de Molenheide

'Molenheide' is gelegen op grondgebied van de gemeente Poppel (Ravels) in de Antwerpse Noorderkempen. De begrenzing wordt gevormd door de rijksgrens met Nederland in het noorden, de vallei van de Aa in het oosten, de bewoning van Poppel in het zuiden en de Tilburgseweg N12 in het westen.

Op de kabinetskaart van graaf de Ferraris (1771-1778) en op de topografische kaart van Vandermaelen (1854) herkennen we het gebied als heide met duinen. Rond de wisseling van de 19de naar de 20ste eeuw werd gestart met de aanplanting van naaldhout.

Op de topografische kaart uit 1909 is in het zuiden en het oosten van deze site reeds een grote ontginningsstructuur aanwezig. Deze structuur is tot op vandaag zeer duidelijk herkenbaar en relatief gaaf gebleven. Het centrale gedeelte van 'Molenheide' is pas later aangeplant, de blokvormige structuur is nog duidelijk herkenbaar. De achthoekige 'Rovertkapel', gelegen aan de verbindingsweg tussen de gemeenten Hilvarenbeek (Nederland) en Poppel, werd daar in 1735 gebouwd toen op die plaats de hosties werden teruggevonden van een diefstal in de kerk van Poppel.

De wetenschappelijke waarde van Molenheide wordt in de eerste plaats bepaald door de geomorfologie en hydrologie. Omdat het gebied verheven ligt boven de omgeving -met de valleien van de Aa, de Maarleloop en de Goorleloop- vormt het een vanggebied voor regenwater. Ook het duinencomplex in de noordoostelijke hoek vormt zo'n vanggebied en zorgt tevens voor variatie in het reliëf. Molenheide betreft een gaaf bos met een mooi bewaarde ontginningsstructuur in dambordpatroon met vierkante kavels, die parallel met de landschappelijke hoofdstructuur van het landschap, noordoost-zuidwest georiënteerd zijn. Door de dominerende aanwezigheid van opgaande groenelementen vertoont dit gebied voornamelijk een gesloten indruk, maarzorgen enkele landbouwkavels, heiderelicten en vennen voor afwisseling. Aansluitend op de Nederlandse 'Reeënboschen', 'Overheide' en 'Het Moerke' en grenzend aan de vallei van de Aa is het deel van een groot aaneengesloten groengebied. De uitgestrektheid en de rust dragen bij tot de hoge belevingswaarde van dit Kempens landschap.

In **1906** worden de eerste ontginningswerken op 11 ha 11 a 95 ca vage gronden van Molenheide, Vlaskuil en Maarleakker uitgevoerd. Maarleakker en Vlaskuil zijn twee locaties tegenover de Molenheide aan de andere kant van de N 12 (Tilburgseweg). Er worden dreven en grachten aangelegd. Daarna volgt de aanplant met 12000 mastplanten (jaarling) per hectare uit de Staatskwekerij van Herentals.

1906, berekening voor de ontginningen met sloten en dreven voor de Molenheide, Vlaskuil en Maarle-akker (bron: archief ANB-Turnhout)

Volgens een brief van **5 juli 1907** van het ministerie van landbouw aan de 'garde général' van Waters en Bossen te Turnhout wordt er een subsidie aan de gemeente Poppel toegekend van '1850 francs' voor de werken van 1906. (bron: archief ANB-Turnhout)

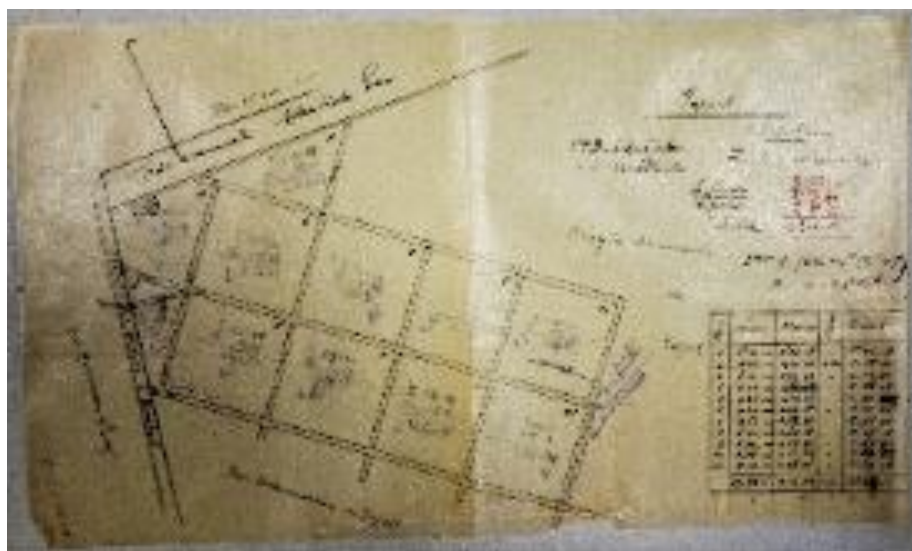

Op **20 september 1920** beslist het gemeentebestuur van Poppel eenparig om 40 ha te bebossen in één blok op de Molenheide i.p.v., zoals gevraagd in de ministeriële omzendbrief van 18 maart 1920, 25 ha op Molenheide en 15 ha op Aarleheide. (bron: archief ANB-Turnhout)

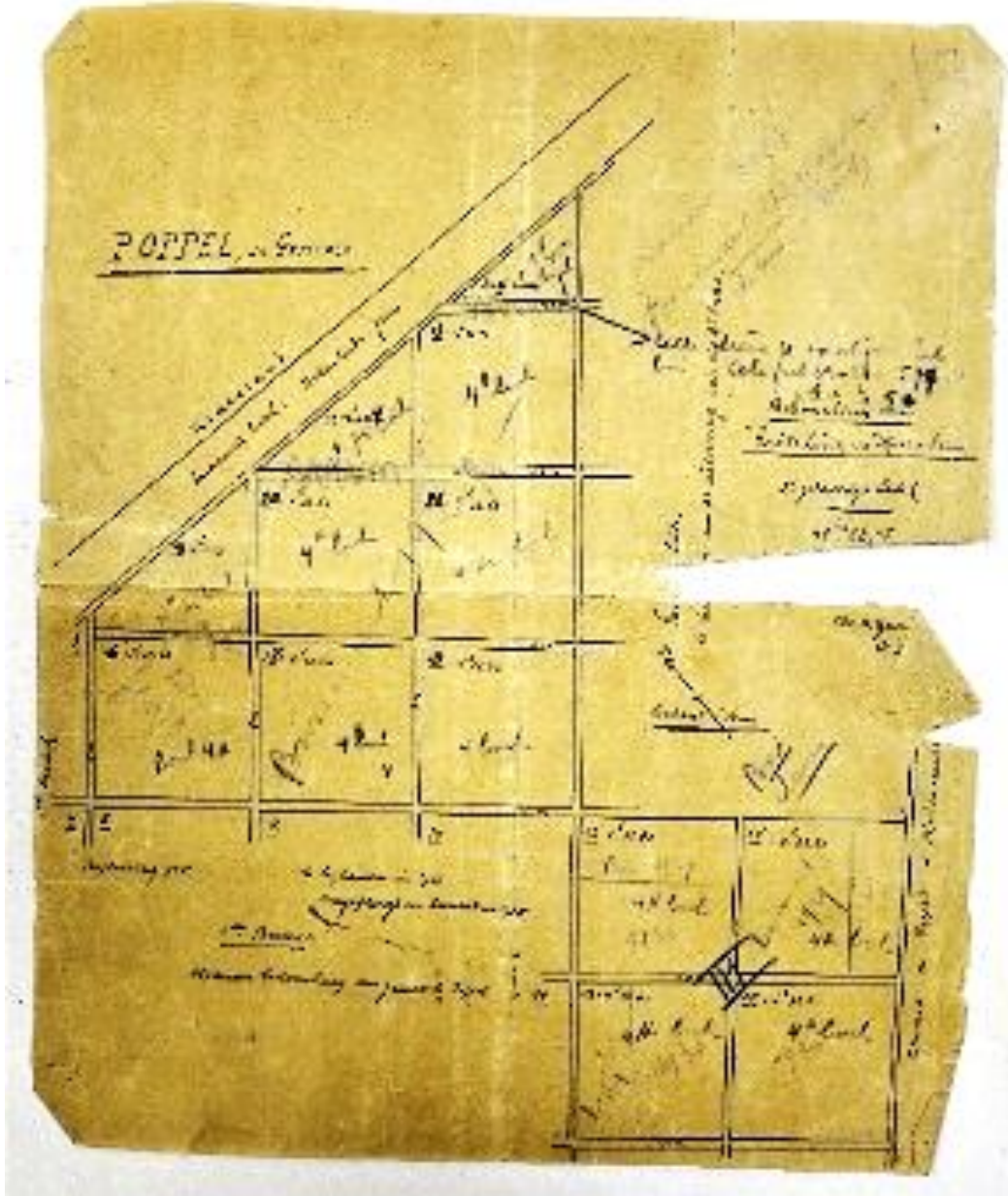

Op **30 oktober 1925** vraagt de gemeenteraad van Poppel een machtiging aan om de rest van de hoge gronden op de Molenheide in één geheel, rechts van de steenweg Turnhout-Tilburg, te mogen bebossen zoals was voorgeschreven bij de verkoop van 399 ha 39 a 55 ca heidegronden volgens het K.B. van 29 februari 1924. Verder wordt er tijdens deze gemeenteraad overwogen om de bewuste 40 ha in april 1926 te hebben bewerkt en beplant en hoopt men de beloofde toelage te ontvangen.

29 februari 1924

Op **15 oktober 1925** volgt er een advies en een bestek van de Algemeen Wachter (Lateur) Ministerie Landbouw en Openbare Werken (Beheer van Waters en Bossen) voor de gemeente Poppel i.v.m. het bebossen van de laatste 4 percelen, 48 ha 68 a 15 ca vage gronden, in de lente van 1926. De grond ligt klaar en is bemest. De nummers van de nieuwe percelen sluiten aan bij de eerder aangelegde en aangrenzende kavels. Zo zal de Molenheide en de Goirleheide een mooi bebost geheel vormen. Verder heeft de gemeente gemeld om de eerste 3 à 4 jaren geen verdere bemestingen uit te voeren. Deze 4 percelen liggen ten noorden en ten oosten van het eerder bewerkt stuk van ongeveer 40 ha waarover beslist werd in de gemeenteraad van 20/09/1920.

uitbreiding op de Molenheide na het advies van 15 oktober 1925

In **1934** wordt de Heimolen (molenaar Bax) gesloopt. Dit was een gevolg van de oprukkende mechanisatie waarbij men met een stationair draaiende motor voorspelbare hoeveelheden graan kon malen en anderzijds dat de bebossing rond de molen de windvang verminderde, waardoor de molen zijn vermogen niet kon halen.

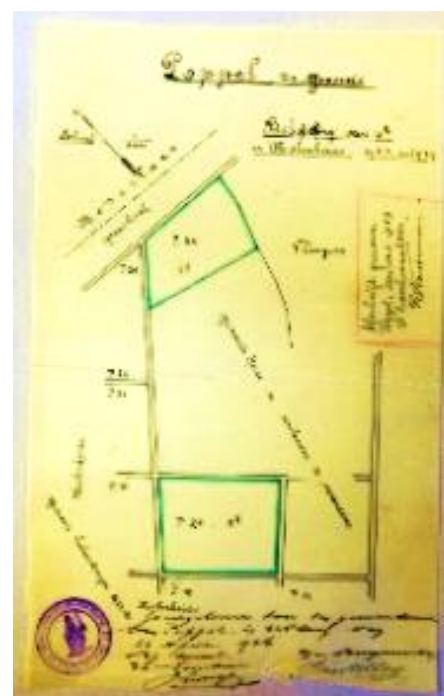
Vandermaelen 1846-1854, locatie van de Heimolen (bron: Geopunt Vlaanderen.be). Tegenwoordig kan je deze plaats terugvinden bij het kapelletje met de zwarte Madonna aan de hoek van de Poppelse Molenweg en de oude parallelle zandweg achter de huizen van de N12 (Tilburgseweg) .

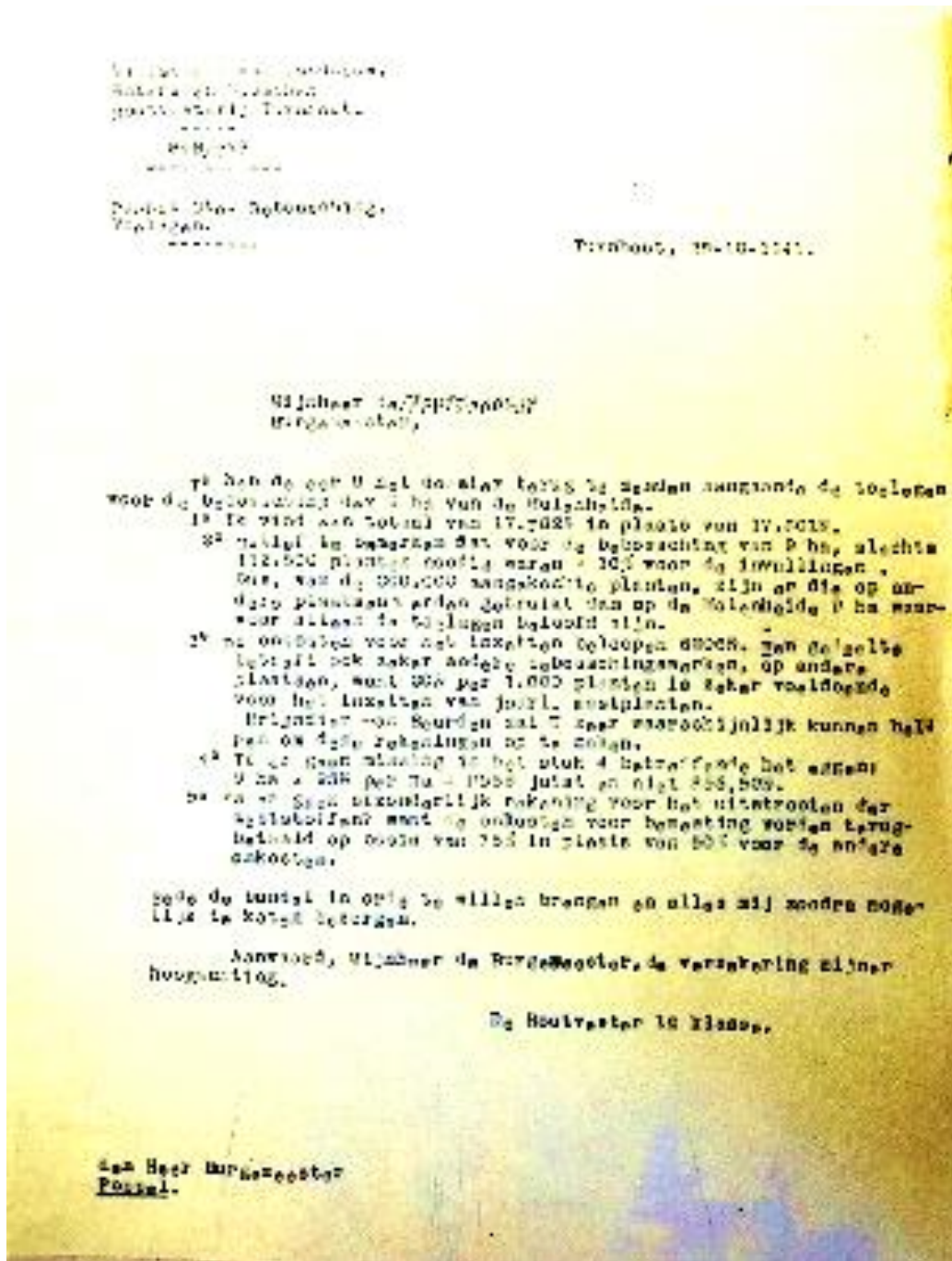
De Heimolen op het Spieken stond op de plaats van het kapelletje

Op **24 april 1936** wordt er beslist om op Hulsel-Molenheide 9 ha te bebossen volgens plan en vraagt de gemeente de goedkeuring aan de Bevoegde Overheid en ook de staatstoelagen daaraan verbonden. Op 22 mei 1936 volgt de reactie van het Ministerie van Landbouw (Houtvester 1ste klasse Charles Latteur, Waters en Bossen) over de bewuste 9 ha op Molenheide. De bewuste heide is hoog en droog en ideaal om er een mastbos van te maken. Zij paalt aan de bebossing van 1929-1930 en bestaat uit twee delen.

Eentje van 4 ha ten noorden waarvan de gemeente de heide wil veranderen in weilanden en labeurgronden (akkers). Het tweede deel van 5 ha ten zuiden wil men bebossen. Op 28 oktober 1941 is er briefwisseling tussen de gemeente en het Ministerie van Landbouw i.v.m. de toelagen voor dit stukje bos van 9 ha.

Briefwisseling van 1941

In de **naoorlogse periode** werd het bos op de Molenheide 'gewoon' onderhouden.

De **laatste 20 jaren** is de visie op natuur en zijn onderhoud gewijzigd. We zien een evolutie naar landschapsherstel. Momenteel zijn er in enkele percelen op de Molenheide exploitatiewerken.

In andere percelen waar deze reeds zijn uitgevoerd kan men het herstel met onder andere heide waarnemen. Deze percelen worden door boswachter Paul Meulemans aangegeven ter plaatse en begeleid van de volgende tekst: *'Op dit ogenblik wordt er in de gemeentebossen Molenheide te Poppel hout geëxploiteerd. Dit vloeit voort uit een vastgelegd en goedgekeurd beheerplan met een openbare verkoop van het gemerkte hout.'*

Het beheerplan deelt de gemeentebossen in zones waarbij om de 8 jaar gekapt wordt. Op de kaart ziet u de zone van deze kapping. De bomen worden gekapt om de betere bomen voldoende kans te geven om door te groeien tot zwaardere formaten met gunstige vitaliteit. Als we dit niet doen, komt het bos in een zware onderlinge concurrentie waarbij de kwaliteit van de bomen vermindert en de biodiversiteit achteruit gaat. Door licht in het bos te brengen, geven we de bomen de gelegenheid een huid- en struiklaag te ontwikkelen.

Een tweede reden voor de kapping is om de nodige biodiversiteitsdoelstellingen te vergroten. We creëren lichtrijke bosdreven met mantelvegetaties afgezoomd. Deze zoom bestaat uit heide-schraal gras en heide. De mantel is samengesteld met struiksoorten zoals zwarte els (spork) en lijsterbes. Dit alles zorgt er voor dat insecten en vogels uit alle lagen van het bos de kans krijgen om zich te ontwikkelen.

De bomen worden gecontroleerd gekapt. Alle bomen zijn manueel opgemeten en in een catalogus geplaatst, gesorteerd op soort en formaat. Op basis van deze gegevens en eventueel een terreinbezoek maken de houtkopers hun prijs. De boomformaten op Molenheide zijn niet dik genoeg om te dienen voor zaag- of timmerhout. De dikste stammen verzaagt men tot verpakkingshout zoals paletten en kisten. De dunnere formaten worden versnipperd tot OSB- en vezelplaten.

Ten slotte wil ik nogmaals herhalen dat de bomen enkel gekapt worden volgens het goedgekeurde beheerplan waarbij enkel bomen gemerkt werden ten voordele van de betere bomen en met biodiversiteitsdoelstelling in het achterhoofd'.

Aankondiging van de boswachter op de Molenheide bij de percelen

De groene percelen vallen in de recente bosexploitatie

Het natuurgebied Molenheide is toegankelijk en men treft er onder andere een bivakzone, jachtobservatieposten en andere menselijke activiteiten aan. In het noordoostelijke deel tegenover de Roverkapel heeft men enkele jaren geleden een duinenrij ontbost.

Poppelse Molenweg

Kapelletje met de zwarte madonna

Recent heideherstel gekoppeld aan bosexploitatie

Hondenclub "De Trouwe Waker"

Agrarische en menselijke activiteit

Bivakzone met paalcamping

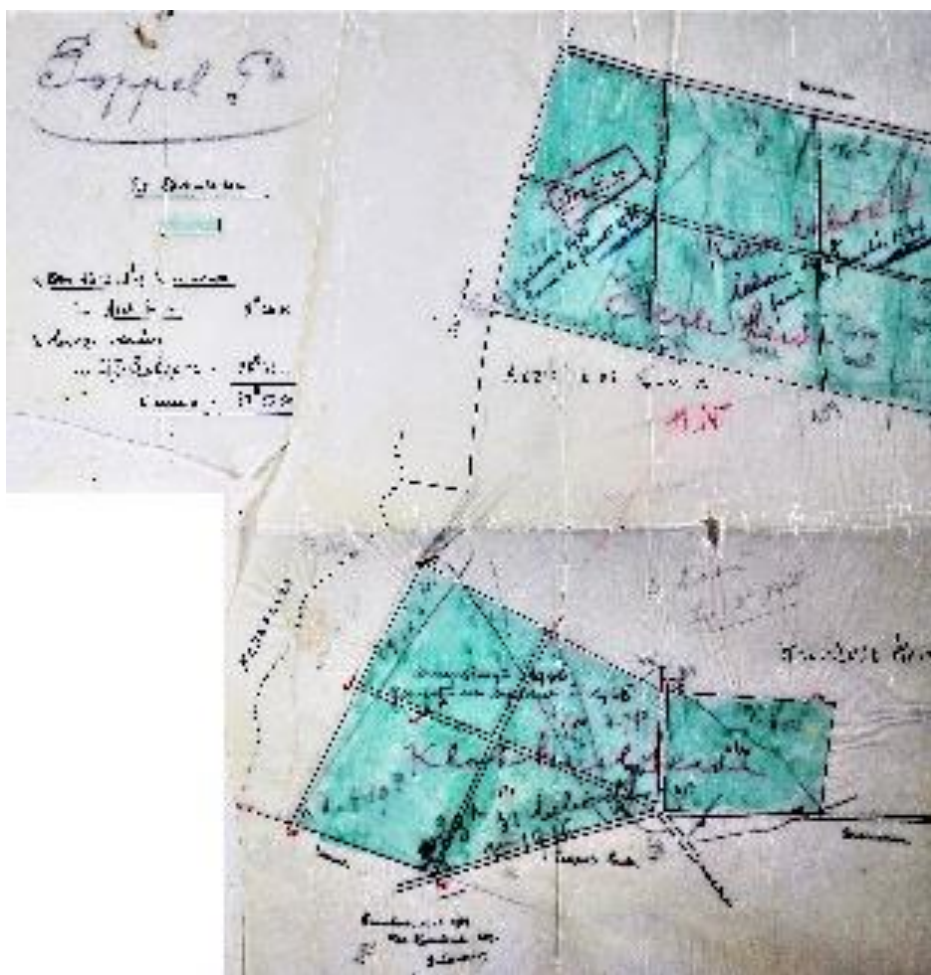
De ontluikende heide

In dezelfde periode is er ook begonnen met de **ontginning van het Oude Heiveld, de Aarleheide en de Klotkuilheide.**

De bebossing van de **Aarleheide** verloopt in dezelfde periode als die van de Molenheide. Er werd daarover gedurende enkele jaren beraadslaagd door de gemeente, Waters en Bossen (het vroegere Agentschap Natuur en Bos) en andere bevoegde overheidsdiensten.

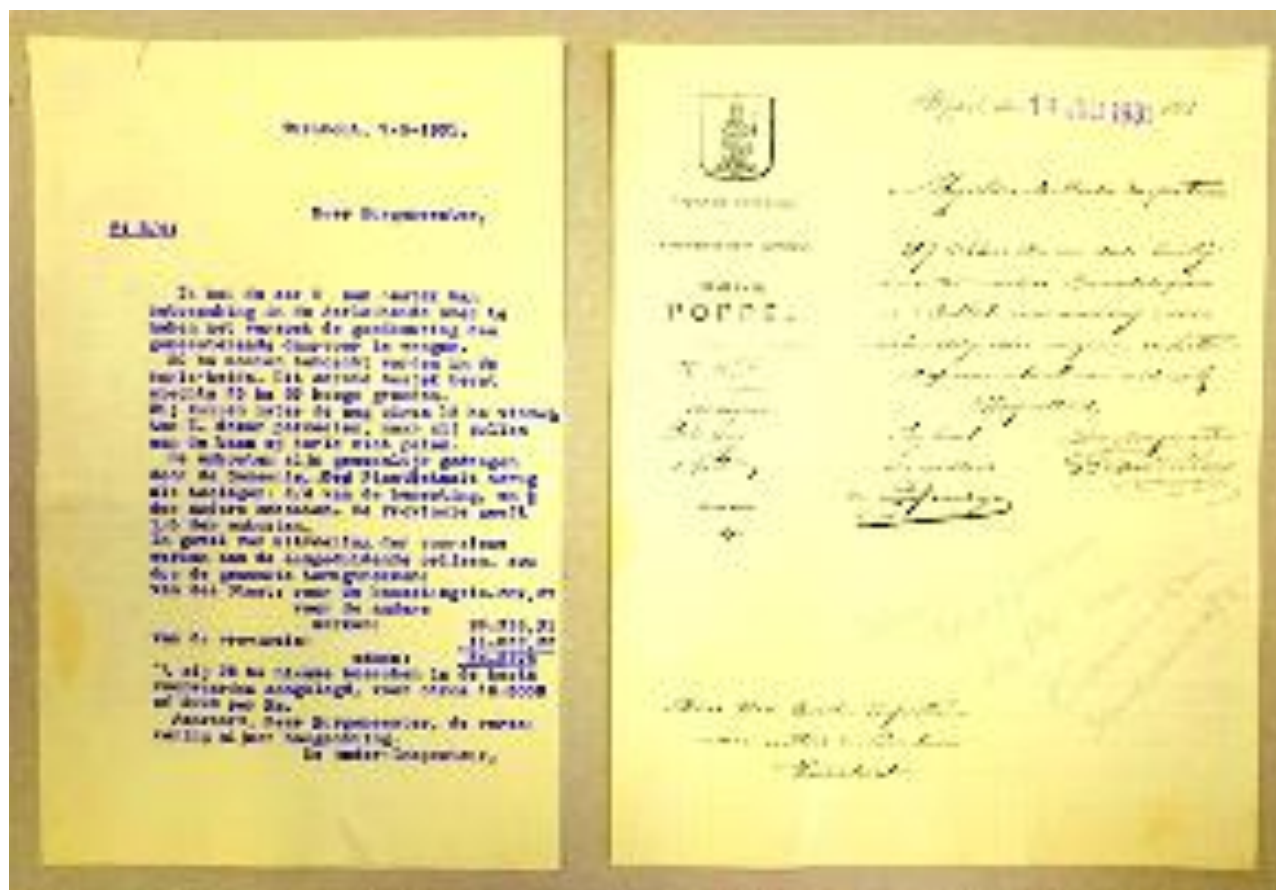

Zicht op Aarleheide vanaf de grenspaal 214 waarbij we duidelijk het hoogteverschil zien en de afloop van het terrein naar de grensloop de Ley toe enkele meters naar links

Klotkuilheide en Aarleheide

Op **7 mei 1931** wordt door de onderInspecteur van Waters en Bossen te Turnhout een bestek verstuurd aan de burgemeester van Poppel ter goedkeuring door de gemeenteraad om 50 ha te bebossen op de Aarleheide. Dit eerste bestek bevat enkel 35 ha 29 a hoge gronden. Later zullen er nog 15 ha ten zuiden van de 35 ha 29 a moeten bijkomen die echter niet mogen grenzen aan de Aarlesedijk. Zoals gewoonlijk draagt de gemeente de onkosten. De Staat zal $\frac{3}{4}$ van de bemesting terugbetalen en de $\frac{1}{2}$ van de andere onkosten. De provincie geeft $\frac{1}{6}$ van de onkosten. Als de gemeente de werken uitvoert volgens de aangegeven prijzen zal de Staat voor de bemesting 14.367,37 francs en voor de andere werken 28.316,31 francs vergoeden. De provincie voorziet 11.833,33 francs. Het bedrag dat door de gemeente Poppel voorzien zal worden bedraagt 16.500 francs of 500 francs per hectare.

Op **18 juni 1931** wordt er door het Beheer van Waters en Bossen een verslag gemaakt: *‘de gemeente Poppel is verplicht ten minste 50 ha vage gronden te bebossen in Aarleheide volgens het K.B. van 29/02/1924. De gemeente verlangt de nodige machtiging om dit werk te mogen beginnen en vraagt tevens om de tussenkomst van de Staat en de Provincie in de onkosten. De bebossing zal geschieden volgens het bijgevoegd bestek dat de gemeente reeds goedgekeurd heeft. Het is onmogelijk om de 50 ha in één blok te vinden en als de ontwateringswerken van de eerste 35 ha achter de rug zijn, zal men gemakkelijk 15 à 20 ha kunnen bijvoegen, die tegenwoordig nog gedeeltelijk onder water staan ten gevolge van de natte seizoenen die wij kennen sedert 1929. De gemeente wil echter de bebossing koppelen aan een machtiging om 42 ha heide te mogen verkopen die al geweigerd is geweest op 16/02/1931.’*

De onderinspecteur stelt nu het volgende voor: *‘Ik stel voor om de gevraagde machtiging en de tussenkomst aan de gemeente toe te staan. Tevens acht ik het nodig om haar te herinneren dat de bedoelde bebossing moet geschieden zonder voorwaarden en geldt als een verplichting.....’*

Op **20 juni 1931** kan de hoofdinspecteur te Ledeberg hier zich in vinden en vraagt hij aan de onder-inspecteur dat er op de beraadslaging duidelijk de secties en de nummers van het kadaster voor de te bebossen percelen op Aarleheide worden vermeld.

Op **14 juli 1931** volgt het antwoord van de gemeente na de beraadslaging waarbij de aanvraag zit om ongeveer 50 ha te bebossen. Tevens zit er een proces-verbaal van onderzoek bij. Het gemeentebestuur vindt een nieuwe beraadslaging noodzakelijk.

Op **18 mei 1934** zendt boswachter L. Van Beurden een plannetje met begeleidende nota naar de Houtvester 1ste klas. Daarin wordt gesteld om de Aarleheide geheel te bebossen voor 35 ha 29 ca tot op tweehonderd meter van de weg naar Aarle. Dit gedeelte beslaat 8 ha 29 ca en kan later verkocht worden.

In de tweede helft van de 20ste eeuw is een deel van de Aarleheide verkaveld tot een villapark. De gegevens hierover zullen we later publiceren na een bezoek aan het gemeentearchief.

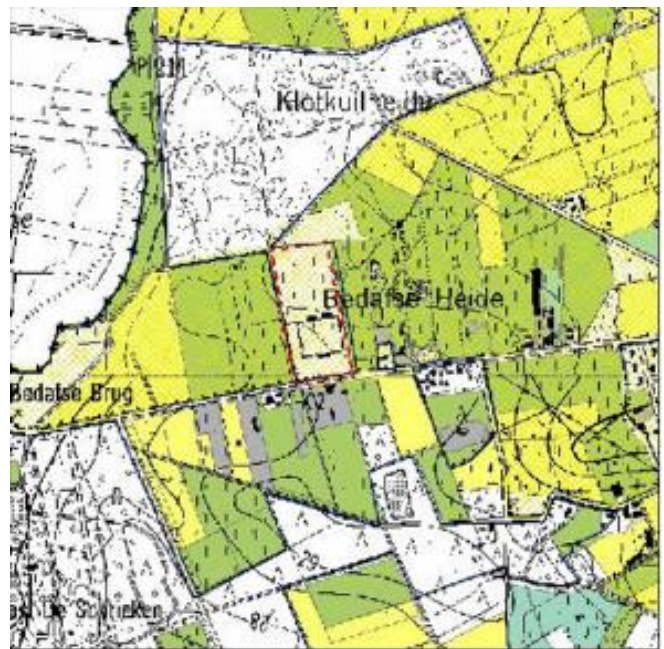

Huidige situatie met de bebouwing en de toegankelijke bossen op Aarleheide en Klotkuilheide

De aanleg van de **Klotkuilheide** is in dezelfde periode als de Aarleheide bebost (zie plannetje). We hebben daaromtrent geen correspondentie gevonden in het archief van Agentschap Natuur en Bos.

Zicht op de bebossing van de Klotkuilheide bij de grenspaal 214

Links plan ANB en rechts extract uit de Landschapsatlas Provincie Antwerpen, binnen de rode stippellijntjes bevindt zich de huidige voetbalaccommodatie van FC Poppel

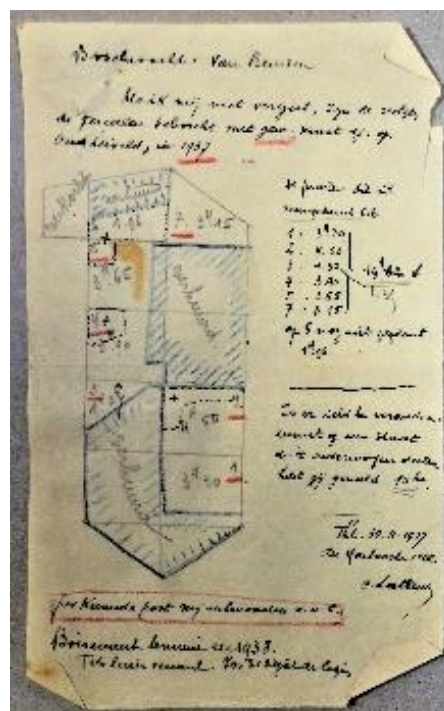
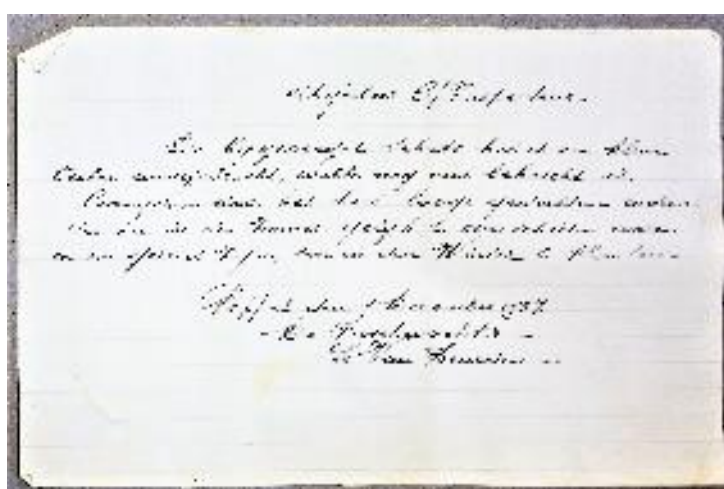

Satellietfoto 2019 Aarleheide en Klotkuilheide, u kan duidelijk de contouren herkennen van het tomaten- en blauwe bessenbedrijf Mulders-Van De Pol en de overeenkomst met de plannen gemaakt in de jaren 1930. (bron: Geopunt Vlaanderen.be)

Op de Klotkuilheide vinden we verder de boogschuttersclub "De Kromme Pijl", de Landelijke Ruiterijvereniging en voetbalclub FC Poppel.

In **de winter van 1937 op 1938** werd een iets verder gelegen heideveld aangeplant, namelijk het **Oude Heiveld**. Het is gesitueerd ten noordoosten van het domein de Schrieken en ten zuidwesten van de dorpskom gelegen tussen de Steenweg op Weelde en de Steenweg Baarle aanleunende tegen kasteeldomein de Schrieken.

Kasteeldomein de Schrieken kan u links herkennen en het plannetje van boswachter L. Van Beurden is zichtbaar op de luchtfoto van 1971 (Geopunt Vlaanderen.be)

Op de satellietfoto van 1971 is de situatie juist hetzelfde als op het tekeningetje van 30/11/1937. Op het plannetje staat aangegeven welke stukken verhuurd (blauw gearceerd) zijn en welke bebost zijn. De totale oppervlakte voor de boomaanplanting is ongeveer 19 ha voor de percelen van 1 tot 7 uitgezonderd kavel 6 van 1 ha 96 ca die nog niet is aangeplant.

Samenvatting

Midden 19de eeuw kwam er een verschuiving in de agrarische structuur. De veeteelt die tot dan toe steeds in dienst had gestaan van de landbouw werd circa 1850 zelfstandig. De boeren hielden geen vee meer voor de mestproductie, wel voor de vlees- en zuivelproductie. De ordonnantie van 1772, uitgevaardigd door Maria-Theresia om de ontginning van de heide te bevorderen, bleef in Weelde en Poppel aanvankelijk dode letter. Pas vanaf circa 1850 werden uitgestrekte oppervlakten gemeenteground verkocht en ontgonnen. Zo ontstonden grote landgoederen zoals De Schrieken (Misonne), de Kapelhoeve (Orban, Verbeeck) of de Pannenhoeve (Verhaegen, Verbeeck). Tijdens het interbellum werd de landbouw gemoderniseerd onder invloed van de Boerenbond die in 1925 de Sint-Isidorushoeve oprichtte. Van de heidevlakten die Poppel eertijds omgordden bleven alleen de toponiemen bewaard. Landschappelijk zijn ze door bossen en landbouwgrond vervangen: op de Molen-, Aarle-, Tulderse en Klotkuilheide en het Tulderbos door gemengde boscomplexen (20 procent van de totale oppervlakte), op de Overbroekheide door grote akkerkavels en op de Kermisheide door weiland. Thans primeert er de bio-industrie. In de zuidoostelijke hoek van de gemeente ligt het bosrijke landgoed De Schrieken.

Bronvermelding:

Archief ANB, Turnhout

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135012>

Karel Van Isacker, *Mijn Land in de Kering 1830-1980, Deel 1/1830-1914*

Foto's, tenzij anders vermeld Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius en Luc Andries

Louis Stroobant, *Les étapes du défrichement des terres incultes en Belgique (november 1913)*

Cecile Dreesmann, beroemde inwonster van Poppel

Cis Vissers

Eind jaren 80, begin jaren 90 woonde Cecile Dreesmann, een telg uit het beroemde warenhuisgeslacht Dreesmann enkele jaren in Poppel.

Samen met heer man Wybo Semmelink woonde zij in de verbouwde boerderij Vond 48 in Poppel. Deze boerderij heeft een lange geschiedenis

Boerderij Vond 48

De boerderij staat op de hoek van de Vond met de Krommendijk. Als je vanaf de kerk komt, aan de rechterkant.

Deze boerderij vinden we al terug op de Ferrariskaart uit 1771.

Ze bestond toen uit een woonhuis en 2 stallen.

In die tijd heette de straat "het cleyne Vant". Een "Vant" of "Vondkkafe" was een brug over een waterloop. Het woord is verwant met het Franse "Pont".

Daar in de buurt lag vermoedelijk een klein bruggetje over de Aa dat toegang gaf naar de uitgestrekte heidevelden buiten het dorp.

Ook op latere kaarten vinden we de boerderij terug, nl. de atlas der buurtwegen uit 1841 en de Vandermaelen kaart uit 1850. Op deze twee kaarten is het bruggetje over de Aa aan de Krommendijk duidelijk te zien.

In de buurt van de boerderij hadden zowel de abdij van Postel (Postelse Hoef aan de Krommendijk) als de abdij van Tongerlo landbouwgronden in eigendom.

Gedurende vele eeuwen heeft er op die plaats een boerderij gestaan. De vruchtbare gronden aan de Aa zorgden ervoor dat er op deze hoeve voldoende rendement werd behaald.

Ook de boerderij op de andere hoek (nu museum Vondhoeve) staat op al deze kaarten.

Bewoners van de hoeve

Uit de middeleeuwse cijnsboeken is niet op te maken wie er op de hoeve woonde.

Vermoedelijk boerden de familie Henricus Verbruggen uit Mierde eind 18^e eeuw op deze hoeve.

Met vrij grote zekerheid weten we dat in 1834 de familie Wilhelmus Van Steen, gehuwd met Joanna C. Bockx op de boerderij woonde. Volgens de volkstelling van 1834 woonden zij daar met hun drie kinderen tussen 7 en 17 jaar.

Hun dochter Joanna C. Van Steen huwde op 26/01/1849 met Walterus Van Gestel uit Ravels.

Zij namen de ouderlijke boerderij over. Haar vader Wilhelmus was ondertussen al overleden (1842).

In de eerste helft van de twintigste eeuw woonden en boerden hier de familie Aloysius (Wies) Schellekens-Van Der Voort. Hij was de zoon van Martinus Schellekens uit Hilvarenbeek (1850-1922). Martinus huwde in 1880 met Maria Christina Tielemans (1845-1909). De familie Tielemans woonde al generaties lang aan de Krommendijk.

Ik heb niet kunnen achterhalen of zij ook al op deze hoeve boerden.

Zij kregen drie kinderen nl Nicolaas (1880), Adrianus (1882) en Aloysius (1884).

Wies is in Poppel geboren op 16/01/1884. Getuigen waren Sebastianus Coppens (53 j) en de gemeentesecretaris Louis Van Raak (38 j). Hij huwde in 1910 met Adriana Maria (Marie) Van Der Voort. Marie is geboren op 13/06/1882 en was de dochter van Gerardus en Adriana Janssens.

Zij kregen samen 7 kinderen : Christina (22/11/1911), de vroeg overleden Adrianus (1913-1916) Aloys (04/11/1915) , Jan (04/10/1917), Corneel (Nelles, Nestje) 15/06/1919), Mitje (18/05/1921) en Theresia (02/04/1923).

Familie Schellekens-Van Der Voort: Wies en Marie met 4 van hun kinderen

Wies was een belangrijk man in het dorp. Hij zetelde gedurende 12 jaar in de gemeenteraad en was in de oorlog lid van de weerstand. Hij was ook jarenlang voorzitter van de fanfare.

Op 18 en 19 april 1960 vierden zij hun gouden bruiloft. Dit werd samen met de fanfare en de gehele buurt groots gevierd.

FEESTPROGRAMMA

ter gelegenheid van de GROOTSE VIERING
der GOUDEN BRUILOFT van

Aloïs Schellekens - Van der Voort

op 18 en 19 april 1960

PROGRAMMA

Maandag 18 april (tweede Paasdag) :

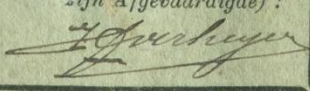
- Te 10 h — Plechtige dankmis. De Jubilarissen en hun familie worden aan huis afgehaald door de fanfare.
- Te 11 h — Receptie in de gemeentesaal. Overhandiging van het gebruikelijk geschenk door het gemeentebestuur.
- Te 7 h — Serenade door de fanfare.
- 's Avonds Prachtige verlichting en dansfeest.

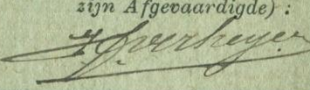
Dinsdag 19 april :

- Te 8 h — Concert door de fanfare, dankbaar aangeboden aan haar Oud-Voorzitter.

Marie overleed op 04/04/1962 in Poppel. Wies overleed er twee jaar later op 25/01/1964.

De boerderij kwam toen in handen van de ongetrouwde broers Henri en Petrus Hendrickx (Rie en Peer Schoen).

No. 219 Nr. Nom. Hendrickx Naam Prénoms. H. W. Hendrickx Voornamen État civil. ongehuwd Burgerstand Nationalité. Belg Nationaliteit Né à. Poppel Geboren te Le. 7. November 1888 Den Profession. Landbouwer Beroep Résidence précédente. Vorig verblijf Seconde résidence. Tweede verblijf Inscrit Vol. 1 Fol. 22 Ingeschreven Boek Blad Rue. Dyk no 88 Straat nr Le. 29. April 1919 Den		Heeft aan zijne militie- Signature du porteur Handteeken des dringens P. Hendrickx verplichtingen voldaan. Taille : 1 mètre 48 cent. Lengte : 1 meter 48 cent. POPPEL, le 29. April 1919 den L'Officier de l'État civil (ou son Délégué) : De Ambtenaar van den Burgerstand (of zijn Afgevaardigde) :
---	--	---

No. 218 Nr. Nom. Hendrickx Naam Prénoms. J. W. Hendrickx Voornamen État civil. ongehuwd Burgerstand Nationalité. Belg Nationaliteit Né à. Poppel Geboren te Le. 7. November 1888 Den Profession. Landbouwer Beroep Résidence précédente. Vorig verblijf Seconde résidence. Tweede verblijf Inscrit Vol. 1 Fol. 88 Ingeschreven Boek Blad Rue. Dyk no 88 Straat nr Le. 29. April 1919 Den		Heeft aan zijne militie- Signature du porteur Handteeken des dringens P. Hendrickx verplichtingen voldaan. Taille : 1 mètre 09 cent. Lengte : 1 meter 09 cent. POPPEL, le 29. April 1919 den L'Officier de l'État civil (ou son Délégué) : De Ambtenaar van den Burgerstand (of zijn Afgevaardigde) :
---	--	--

Zij bezaten al verschillende boerderijen in Poppel. Ze boerden zelf op hun hoeve aan de Krommendijk (toen nog Dijkstraat geheten), die ondertussen is afgebroken.

Zij bezaten nog twee hoeves aan de Krommendijk nl de huidige Kioskafé en een hoeve op de hoek van de Mierdsedijk en de Krommendijk.

Henri was bijzonder actief binnen de boerenstand. Henri is voorzitter geweest van de boerengilde en bestuurslid van de Raiffeisenkas.

Na het overlijden van de broers werd hun nalatenschap verdeeld onder de kinderen van hun twee zussen nl. Maria Catharina Hendriks-Hendrickx en Maria Theresia Hendriks-Hendrickx. Let op de schrijfwijze van de naam: ze komt in deze familie op drie verschillende manieren voor.

Schelleshoeve, zoals ze in de familie werd genoemd, werd in 1978 toebedeeld aan Adriaan Hendriks-Van Itterbeek die in Korbeek Lo woonde. (Janus van Leuven). Hij en zijn vrouw waren verbonden aan de universiteit van Leuven. Hij op de faculteit communicatiewetenschappen, zij op de faculteit biologie.

Zij knapten de boerderij op tot een aangename woning en verhuurde ze.

Zij verhuurden eind jaren tachtig, begin jaren negentig de woning aan Wybo en Cecile Semmelink-Dreesmann.

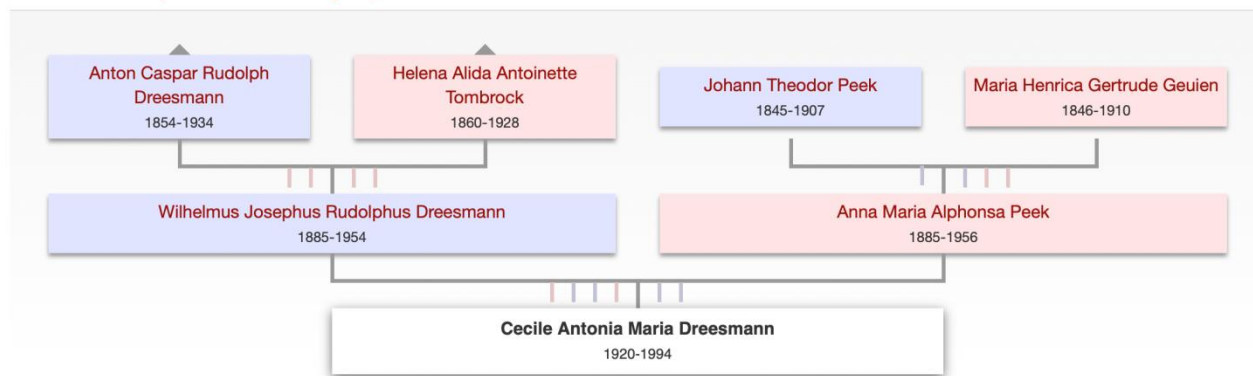
De familie Dreesmann

Persoonlijke gegevens Cecile Antonia Maria Dreesmann ♀

➤ Zij is geboren op 13 april 1920 in Amsterdam 📍.

➤ Zij is overleden op 23 april 1994 in Soest 📍, zij was toen 74 jaar oud.

Voorouders (en nakomelingen) van Cecile Antonia Maria Dreesmann

De familie Dreesmann is één van de stichters van de winkelketen Vroom & Dreesmann (de V&D).

Anton CR Dreesmann (*09/09/1854) kwam op 16-jarige leeftijd uit het Duitse Haselünne naar Amsterdam.

Haselüne is een Duits dorp aan de grens met Nederland, vlakbij het stadje Emmen. Zijn vader was een begoede koopman en had daar een eigen manufacturenzaak.

Anton werkte eerst zeven jaar bij Bührs, een warenhuis aan de Nieuwendijk in Amsterdam.

Op 28/09/1878 opende hij zijn eigen winkel in de Jordaan.

Hij bedacht een eigen winkelconcept, dat gericht was op lage prijzen, een kleine marge en een hoge omzet. De zaak draaide van het begin al zeer goed en hij kon denken aan een echtgenote. Op 06/08/1879 huwde hij met Helena Tombrock. Zij was de dochter van een welgestelde fabrikant uit Franeker (Friesland).

In Amsterdam maakte hij kennis met een andere jonge warenhuiseigenaar, Willem Vroom.

Zij hadden elk een goedlopend warenhuis.

Willem Vroom huwde later met de zus van zijn echtgenote, Francisca Tombrock. Ze werden schoonbroers.

Maar ondernemend als ze waren, wilden ze verder groeien. In 1887 openden ze samen een nieuw warenhuis in de Weesperstraat. Vroom&Dreesman was geboren.

De zaken floreerden en tot in 1920 werden tal van nieuwe warenhuizen geopend.

Ondertussen was het gezin Dreesmann verhuisd van Amsterdam naar een nieuwe villa in Bussum.

Anton Dreesmann en zijn vrouw kregen samen 8 kinderen. Drie overleden op jonge leeftijd en één zoon op 26-jarige leeftijd. Van de 4 overblijvende kinderen was er 1 zoon, Willem. Willem zag het levenslicht in Amsterdam op 04/07/1885.

Hij had aanvankelijk niet veel zin om in de zaak te stappen. Hij had de ambitie om dirigent te worden. Vader Anton kon hem echter overtuigen in de zaak te komen.

Willem Dreesmann startte zijn loopbaan bij het bedrijf in de vestiging in Nijmegen.

Hij bouwde het bedrijf verder uit en werd een rijk man. Hij was een overtuigde katholiek en heeft de kerk ruim begiftigd. Hij was ook een groot kunstverzamelaar.

Hij huwde op 21/07/1908 met Anna Peek. Anna is geboren in Utrecht op 10/08/1885. Zij was de dochter van een Duitse koopman Johann Theodor Peek en een Nederlandse moeder Maria Geuijen. Johann Peek is de medeoprichter van het kledingconcern Peek en Cloppenburg (P&C).

Willem en Anna kregen 7 kinderen, waarvan Cecile de vijfde in rij was.

Willem overleed in Amsterdam op 23/05/1954. Zijn echtgenote stierf in Epsom(GB) op 01/05/1956.

Cecile Dreesmann, naaldkunstenares

Cecile werd geboren in Amsterdam op 13/04/1920. Zij groeide op in het zeer welvarend gezin Dreesmann-Peek, waar ze echter weinig warmte ondervond.

Ze was van jongs af aan al wat rebels. Ze is ook een zeer passionele vrouw die moeilijk binnen de lijntjes is te houden.

Passie 1: Het warenhuis

Haar eerste grote passie was het “warenhuis”. Ze heeft altijd interesse gehad in het “winkelgebeuren”, minder in het financiële daarrond.

Ze studeerde aan het R.K. Lyceum van Amsterdam omdat dat de beste opleiding was naar het zakenleven toe. Haar opleiding vervolmaakte ze aan de Sacre Coeur in Parijs.

Echter, als streng katholiek, betrok haar vader enkel haar oudste en jongste broer in de zaak. Voor Cecile was er geen plaats. Ze heeft dit altijd onrechtvaardig gevonden.

Zo groeide zij uit tot het “zwarte schaap” van de familie die niet in het “Dreesmann-plaatje” paste.

Zij heeft deze frustratie van haar afgeschreven in het boek “De Mandersens” dat in 1988 uitkwam. Mandersens is een anagram van Dreesmann. Ze rekent in dit boek af met haar familie.

Cecile is koppig haar eigen weg gegaan.

Passie 2: paardrijden

Cecile is van jongs af opgegroeid met paarden. De dressuursport werd een grote liefde.

Ze werd opgeleid door Otto Schumann, een beroemde Duitse trainer.

Ze behoorde in haar jonge tijd tot de betere dressuurrijdsters van haar generatie.

De echte top heeft zij nooit kunnen bereiken. Techniek had ze genoeg, maar ze miste wat coördinatievermogen om haar paarden tot echte topprestaties te voeren.

Op latere leeftijd hield ze zich meer bezig met het opleiden van paarden.

Op haar 45^e maakte ze een serieuze val van haar paard en ze hield er mee op. Verzamelen van paardensculpturen werd een nieuwe hobby.

Passie 3: De Liefde

Ze was zeer passioneel in de liefde. Ze is diverse malen getrouwd. Bij de gegoede, katholieke burgerij waartoe de familie Dreesmann behoorde, was het voor de meisjes belangrijk dat ze een goede partij huwden. Vooral door haar moeder werd ze in de richting van een “goed huwelijk” geduwd.

In Amsterdam op 22/07/1941 is ze een eerste keer getrouwd met Frederik ten Bos (1910-1972).

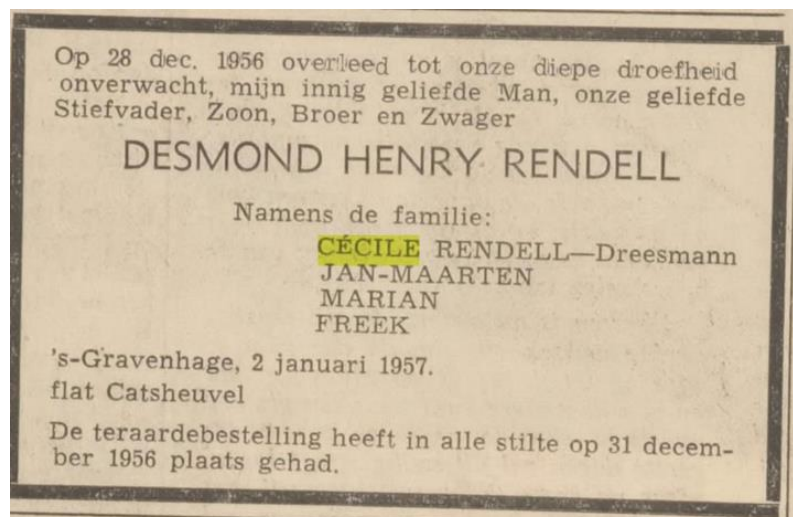

Mejuffrouw **Cecile** A. M. W. **Dreesmann**, dochter van den bekenden firmant, trad Dinsdag te Amsterdam in het huwelijk met den heer F. W. H. M. ten Bos uit Almelo. Het bruidspaar na de huwelijksvoltrekking (Pax-Holland m)

Dhr. ten Bos was een handelaar uit Twente. Ze gingen wonen in Almelo in de provincie Overijssel. Met Dhr. ten Bos heeft ze drie kinderen: Jan-Maarten, Marian en Freek. Na hun scheiding in 1947 bleven de kinderen bij hun vader. Pas wanneer de kinderen in hun puberteit waren, kwamen ze terug bij haar wonen. Met haar kinderen heeft ze altijd een "langeafstandrelatie" gehad.

Op 04/10/1952 huwde ze in Londen met Maurice Fontaine. Cecile woonde toen in Brussel. Dit huwelijk heeft niet lang stand gehouden.

Eveneens in Londen huwde ze in 1954 met de Engelsman Desmond Henry Rendell. Dit was haar grote liefde. Het huwelijk heeft maar 18 maanden geduurd. Op 28/12/1956 overleed Desmond in Den Haag. Hij werd daar in alle stilte begraven.

Zij huwde een vierde maal in Laren op 24/08/1962 met Willem Deibel (1917-1980)
Ook dit huwelijk mondde uit in een echtscheiding.

In 1969 verhuisde ze naar de USA. Ze huwde er een vijfde maal. Haar nieuwe echtgenoot was Wybo Semmelink. Dhr. Semmelink was vice-president bij Philips Noord-Amerika. Hij was verantwoordelijk voor de verdere ontwikkeling van bandopnemers en cassette recorders. Hij was daar werkzaam tot 1970, maar ze bleven in de USA wonen tot 1987. Het paar woonde in Palm Beach.

Dhr. Semmelink had ook al een bewogen leven achter zich. In WOII was hij soldaat in Nederlands-Indië. Hij werd door de Japanners opgepakt en in een interneringskamp gevangen gehouden.

収容所 Camp	名目 20146	番 號 No.	永田 3527 1911-6-8
姓 名 Name	Semmelink, W. J.	生年月日 Date of Birth	1911-6-8
國 籍 Nationality	Ned. Lt. Inf.; Telecons	所属部隊 Unit	Dat. Vechtersgez., Bandoeng.
階級身分 Rank	陸軍少尉	捕獲年月日 Date of Capture	昭和 17 年 6 月 10 日
捕獲場所 Place of Capture	爪哇	父ノ名 Father's Name	Julia Maria Anna
父ノ名 Father's Name	Nederlands; Den Haag	母ノ名 Mother's Name	Henriette
本籍地 Place of Origin	Sveelinckstr. 36	職 業 Occupation	戦時隊
通報先 Destination of Report	Mevr. J. J. Germa's huis Palmenlaan 40, Batavia	備 考 項 Remark	35096

補 修 欄 Other Information
昭和十七年十二月八日 大政保衛隊収容所へ移管
昭和二十年四月六日 名目屋 収容所へ移管
昭和二十年七月一日 横濱へ移す
昭和二十年七月一日 富山飛行場へ移す

Interneringskaart (Nationaal Archief NL)

Dhr. Semmelink is geboren in Den Haag op 02/08/1911. Zijn vader Bernard (1868-1930) werd geboren in Nederlands Indië en was gynaecoloog van beroep. Ook zijn moeder Marie Simon (1879-1968) zag het levenslicht in Java, Indonesië.

Wybo was een eerste maal gehuwd met een Amerikaanse Allyne Alday (1924-2015). Zij hadden samen 6 kinderen, van wie er ondertussen al verschillende overleden zijn.

Ceciles huwelijk met Wybo heeft het langst stand gehouden .
Ze hebben samen 17 jaar in Florida gewoond en zijn samen in Poppel komen wonen.
Wybo is hier gestorven 9 juni 1990.

Ook was ze intiem bevriend met Koningin Juliana van Nederland en misschien nog meer met prins Bernhard. Die was zeer gecharmeerd door haar knappe verschijning.

Hij bezocht meermaals tentoonstellingen van haar. Soms met Juliana maar ook vaak alleen. De Nederlandse pers heeft de interesse van de prins voor de “borduurkunst” altijd wat vreemd gevonden.

Passie 4: veel verschillende woonplaatsen. Twee maal in Poppel.

Het is niet te reconstrueren op hoeveel verschillende plaatsen Cecile heeft gewoond en gewerkt.
Voor de vuist weg: Amsterdam, Bussum, Almelo, Brussel, Parijs, Londen, Palm Beach Florida (17 jaar), Laren, Bonaire, Soest.... En uiteraard in Poppel.
Ze woonde in luxueuze villa's en appartementen, op het platteland en in de stad, tot in een hutje op het strand in Bonaire.

Poppel : Vond 48 (begin 1987 tot eind 1991)

In Poppel heeft ze tweemaal gewoond. Er is mij verteld dat ze in haar jonge jaren op de Steenweg Baarle 49 in de villa van Gimbrère woonde.
Vanaf 1987 betrok ze de verbouwde boerderij in de Vond. De vroegere hooizolder was omgebouwd tot een zeer lichte werkkamer. Dat was haar naaiatelier.
Hier werkte ze elke dag vele uren aan haar naaikunstwerken.

Op de benedenverdieping was alles wat ze verzamelde uitgestald: boeken, kunstwerken, paardensculpturen en enkele familieherinneringen.

Veel kwam ze niet in contact met het dorp en de inwoners. Buiten haar dagelijkse wandeling zag je haar niet veel. Het was haar man Wybo die de boodschappen deed en de administratie op zich nam.

Wel genoot ze van de rust van het dorp en zijn omgeving. Toch waren de steden in Nederland waar ze vaak tentoonstelde vlakbij.

Na de dood van haar man heeft ze nog een kleine twee jaar in Poppel gewoond om dan te verhuizen naar een hutje in Bonaire (Nederlandse Antillen).

Passie 5: De kunst en in het bijzonder de naaikunst.

De kunst en vooral de borduurkunst is de grote rode draad in haar leven.

Al op jonge leeftijd werd ze ingewijd in de kunst van het borduren.

Ze kreeg als jong meisje les op de "Royal School of Needle Work" in Londen.

Heel haar leven is ze naaldkunstenares geweest. Ze werd een echte autoriteit op het gebied van borduurkunst.

Ze gebruikte allerlei andere materialen in haar werken zoals edelstenen en half-edelstenen maar ook andere waardevolle materialen.

Honderden werken heeft ze gemaakt. Veel kunstwerken met een boodschap.

Zelfs boeken heeft ze voorzien van omslagen in borduurwerk.

Ze gaf een achttal boekjes uit over de geschiedenis en de technieken van het borduren.

Ze heeft zowel in Europa als in Amerika tot zelfs in Japan een kleine tweehonderd tentoonstellingen gehouden met haar borduurkunst.

Vele groten der aarde hebben haar tentoonstellingen bezocht waaronder koningin Juliana, prins Bernhard, talrijke ministers, ambassadeurs en vele grootheden uit de "cultuurscene" en het bedrijfsleven.

Maar haar creativiteit ging veel verder dan haar wereldberoemd borduurwerk.

Ze schreef er ook teksten en zelfs gedichten bij.

Ze heeft twee romans geschreven en uitgegeven.. De al besproken roman “de Mandersens” en het vervolg “ het Erfgoed”.

Cecile was een zeer veelzijdige kunstenares. Dat ze niet werd opgenomen in het management van Vroom & Dreesmann heeft ze meer dan gecompenseerd met haar kunstzinnig oeuvre.

Omwille van haar grote verdienste voor de cultuur in Nederland werd ze benoemd tot ridder in de orde van Oranje-Nassau.

Ook werd een tulp naar haar genoemd.

Haar overlijden

Enige tijd na het overlijden van haar man vertrok Cecile uit Poppel.

Ze zocht de eenzaamheid en de vrijheid op in een hutje op het strand van Bonaire.

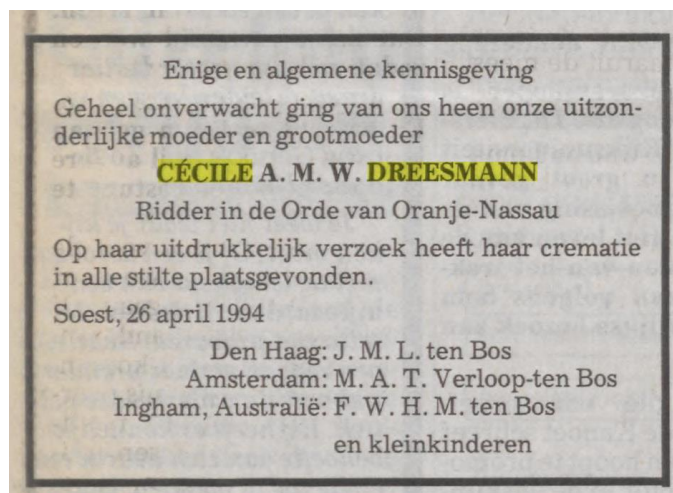
Lang is ze daar ook niet gebleven. Haar droom was om een eigen museum te openen.

Ze kwam terug naar Nederland en opende een museum in het Anna Paulownahuis in Soest.

Ze ging boven het museum wonen.

Ze werd echter zwaar ziek en op 22/04/1994 overleed deze boeiende, eigenzinnige en passionele vrouw in haar woning in Soest.

Een leven vol van creativiteit kwam ten einde.

Bibliografie

- “Wordings-geschiedenis van een Groote onderneming” verhaald door Anton Dreesmann (Amsterdam 2008)
- Ons Amsterdam: De familie Dreesmann door Philippe Hondelink
- Librarians 29/08/2016: opkomst en ondergang van Vroom en Dreesmann Haarlem door Hans Krol
- Youtube: Federhof: de stoel met Cecile Dreesmann
- Cecile Dreesmann: CitaDelle 1991
- Website Delpher: kranten en tijdschriften uit Nederland: Het Parool, De Telegraaf, Limburgsch Dagblad, Algemeen Dagblad, De Volkskrant en Knoppen
- website Billboard
- Openbaar archief Nederland
- website Nicolaus Poppelius
- Poppel, een Kempisch dorp in woord en beeld, uitgave 2019 van Heemkunde- en erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius VZW + de bijlagen door Marc Vermeeren.
- Geneanet: stambomen
- tijdschriften “De drie goddelijke deugden” eveneens van Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius VZW
- Mondelinge overlevering Harry Hendriks
- Website KUL Leuven Nieuws : artikel Leven na Leuven: hertenhoudster Marijke Hendriks 27/11/2003
- Geanet: stambomen van oa de families Dreesmann, Semmelink, Hendrickx, Peek..
- Wikipedia
- Geopunt Vlaanderen: historische kaarten waaronder Ferrariskaart (1771-1778), atlas der buurtwegen (1841) en de Vandermaelen kaarten (1846-1854)
- website: het geheugen van Nederland.
- website: zoeken beeld en geluid.nl

**Heemkunde- en Erfgoedvereniging
Nicolaus Poppelius
vzw**

BESTUUR:

Voorzitter:	Luc Andries, Pastoor Coolsstraat 15, 2382 Ravels	0474 97 17 27
Secretaris:	Rina van der Vloet, Mierdsedijk 70, 2382 Ravels	014 655588
Penningmeester:	Ries van der Linden, Tilburgseweg 75, 2382 Ravels	014 478066
Leden:	Andre Van Gils, Steenweg op Weelde 118, 2382 Ravels	014 656893
	Bas Van Haeren, Deenackers 1, 2381 Ravels	014 699126
	Mieke Van Hauteghem, Schatrijt 2, 2382 Ravels	014 687332
	Marinus Willems, Weeldestraat 154, 2381 Ravels	014 655728
	Cis Vissers, Lindenlaan 8, 2382 Ravels	014 656750
	Harry Vrijzen, Eikenlaan 15, 2382 Ravels	014 656420
	Jose Schlappi, Klein Goorbleek 2, 2382 Ravels	014 659958
	Paul Van Baelen, Straatakkers 4, 2381 Ravels	014 657315
	Frank Konings, Lindenlaan 2, 2382 Ravels	014 715374

REDACTIEADRES:

Bas Van Haeren, Deenackers 1, 2381 Weelde, 014 699126

redactie@nicolaus-poppelius.be

Voor informatie in verband met de inhoud van dit tijdschrift,

de vormgeving of verschenen teksten kunt u steeds terecht op het redactieadres.

Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kunt u dit ook doen via een bestuurslid.

(Iedere auteur is verantwoordelijk voor de ingestuurde werken.)

CONTACTGEGEVENS:

Adres: Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel

Bankrelatie:

Rekeningnummer: 733-3522204-67

IBAN: BE93 7333 5222 0467

BIC code: KREDBEBB

Museum: Museum Aan de Grens (MAG) "'t Kaske", Dorp 64 te 2382 Poppel,
is open elke tweede zondag van de maand van 14u. tot 17 uur.

In december, januari en februari is het museum gesloten.

Wel zijn er in deze wintermaanden bezoeken mogelijk op afspraak.

Groepsbezoeken kunnen aangevraagd worden via het reserveringsformulier
dat u kunt vinden op onze website.

Aanvragen kunnen natuurlijk ook gedaan worden per brief (zie hierboven voor het adres).

Archief- en Documentatiecentrum: Bredaseweg 46, 2381 Weelde-Station

Te bezoeken na afspraak: voorzitter@nicolaus-poppelius.be

Website: <http://nicolaus-poppelius.be>

Facebook: www.facebook.com/NicolausPoppelius

gemeente
Ravels

Vlaanderen
verbeelding werkt

